

עדכון מבית המדרש להלכה - אמונת אי"ש סיון תשע"ז

שיעורים בתרומות ומעשרות ע"י רבני בית המדרש

רבני בית המדרש ישמח להגיע לשובכם
ולמסור שיעור בתרומות ומעשרות

לפרטים ניתן לפנות למזכירות בית המדרש

בדא"ל bhl@bhl.org.il

בטלפון 026488888

מנהג שטיחת עשבים ואילנות בבית הכנסת רבים נוהגים לקשט את הבתים ובתי הכנסיות בעשבים ובענפי אילן בחג השבועות. נזכיר את השאלות שדנו הפוסקים בעקבות מנהג זה. כתב הרמ"א ונוהגים לשטוח עשבים בשבועות בבית הכנסת והבתים זכר לשמחת מתן תורה. וביארו המפרשים מפני שהיו עשבים סביב הר סיני. מנהג נוסף הזכיר המגן אברהם "ונוהגים ג"כ להעמיד אילנות בבית הכנסת זכר שנדונים על פירות האילן, ויתפללו עליהם". המשנה ברורה כתב שהגר"א ביטל מנהג זה משום שעכשיו הוא חוק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם. מצאנו מחלוקת הפוסקים איזה מנהג ביטל הגר"א - לפי האגרות משה הגר"א ביטל את ב' המנהגים גם של העמדת ענפים וגם של שטיחת עשבים. לעומת זאת דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל כן דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל שהגר"א ביטל רק את מנהג העמדת האילנות, ואין איסור בשטיחת עשבים.

הטעם שאין במנהגים אלו משום חוקות הגויים על טענת הגר"א שכתב שיש בזה משום חוקות הגויים כתבו האחרונים שיש להצדיק את המנהג, בעל השואל ומשיב כתב שכל דבר שעושים משום כבוד אין בו משום דרכי האמורי וחוקות העמים כמבואר ברמ"א בשם המהרי"ק. והמהרש"ם כתב שחוקות הגויים הוא דוקא אם עושים כמנהג הגויים אבל אם יש שינוי אין בזה חוקות הגויים, ומכיון שהגויים מעמידים את האילנות גם בחוץ, ואילו אנו מעמידים האילנות רק בפנים אין בזה חשש.

ולכן נוהגים רבים במנהג זה ובפרט שהברכי יוסף מציין שמנהג זה הוא מנהג קדום המוזכר במדרש אסתר שאחד מהדברים שהזכיר המן לאחשוורוש כשאמר לו ודתייהם שונות מכל עם, הוא מנהג שטיחת עשבים בעצרת.

קציצת ענפי אילן שעושה פירות

יש מן הפוסקים שעוררו שאותם המעמידים ענפי אילן בבתים ובבתי הכנסת, לא יקצצו ענפים מעצי מאכל כיון שיש לחשוש לשיטות הסוברים שיש איסור גם בקציצת ענפים מצד בל תשחית. ואע"פ שקוצצים לצורך קיום המנהג, מכל מקום אין זה נחשב לצורך מצוה המתירה קציצת ענפים, ובפרט שאפשר לקיים המנהג בעצי סרק. ומכל מקום יש שלא חששו לקציצת ענפים גרידא.

העמדת אילנות בבית הכנסת

יש מקומות שמקיימים את המנהג של העמדת ענפים בבית הכנסת בהכנסת עצים הנטועים בעציצים ויש לדון האם מותר להכניס לבית הכנסת אילנות נטועים. שהרי בבית המקדש כשנטועים עץ בעזרה עוברים על האיסור לא תטע לך אשירה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקיך, ומה הדין בבית הכנסת? הגאון רבי עקיבא איגר בהגהותיו לשו"ע הביא את דעת רבי דוד עראמה ליטע אילנות אצל בית הכנסת מדרבנן. לדעת המהר"ם שיק איסור זה קיים גם בנטיעת עצים בחצר בית הכנסת, וכן מוסרים בשם החזון איש, [עי' שו"ת ישא יוסף או"ח חלק ב' סי' מ"ה אריכות בזה].

לפי האמור לכאורה היה מקום לומר שאין להביא עצים הנטועים בעציצים נקובים לבית הכנסת משום האיסור הנ"ל [שכן הגדל בעציץ נקוב חשוב כנטוע, ולדעת הירושלמי הסובר שעץ הנטוע בעציץ שאינו נקוב דינו כנקוב יהיה אסור גם בעציץ שאינו נקוב] ויהיה מותר להעמיד בבית הכנסת רק ענפי אילן תלושים, שבהם אין איסור של נטיעת אילנות וכמבואר בכסף משנה בהל' בית הבחירה. אך מסתימת הפוסקים שלא הזכירו איסור זה, נראה שסברו שכל האיסור של נטיעת אילנות בבית הכנסת הוא רק כאשר מדובר בנטיעות קבועות באדמה ולא באילן הנמצא בכלי המטלטל שהביאוהו לזמן קצר.

לסיכום:

נחלקו הפוסקים האם יש לקיים את המנהג שנהגו בשיטחת עשבים והעמדת אילנות בחג השבועות או שיש לבטלו משום חוקות העמים. יש מן הפוסקים הסוברים שיש בקציצת ענפים מהאילן איסור בל תשחית, ולכן יש נזהרים שלא לקצוץ ענפים מאילנות מאכל, אלא מאילנות סרק. מותר להביא עציצים שנטועים בהם עצים מכיון שאין כוונתו לנטיעה קבועה.

מתוך שאלות שנשלחו ל"שאל את הרב" באתר בית המדרש להלכה
<http://bhl.org.il>

שאלה: אני גר באילת מה היתה דעתו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל האם צריך לשמור יום טוב שני באילת?

תשובה: ידועה מחלוקת הפוסקים האם יש לנהוג באילת יום טוב שני, בספר ישא יוסף (חלק א סימן קז) כתב שדעת מרן הגרי"ש אלישיב היתה כדעת מרן החזון איש שצריך לנהוג יום טוב שני באילת שדין אילת כדין חוץ לארץ.

במסגרת בית ההוראה ע"ש הרב רוזנברג זצ"ל - עונים רבני בית ההוראה במשך שעות היממה לשאלות הלכתיות בטלפון 02-6488888 שלוחה 31.
 ראש בית המדרש הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א עונה בימים ראשון, שני ושלישי בין השעות 12:00 - 12:30 בשלוחה 5.
 ניתן לקבל מידע או לשאול שאלות באתר בית המדרש להלכה בהתישבות,
 או בכתובת האימייל bhl@bhl.org.il

בברכה,

מזכירות בית המדרש

אם אינך רואה מייל זה כראוי לחץ כאן
 הודעה זו נשלחה ל- על ידי bhl@bhl.org.il
 להסרה מרשימת התפוצה לחץ כאן
 Unsubscribe from this list

InfoMail מערכת מקצועית לדיור אלקטרוני לעסקים מבית InforUMobile

